

dése." Koltai István kisebb cikkben ismerteti „A német tanítóképzés új útjait." A főiskolai képzés megszűnt. Visszaállították az 5 éves tanítóképző intézeteket. Alapiskolája a Hauptschule, illetve a középiskolák osztályai. Az érettségizettek egy évi tanfolyam után nyernek tanítói diplomát. Ideiglenesen, amíg a tanítóhiány meg nem szűnik, 19–30 évesek középiskolai bizonyítvánnyal 1–2 évi tanfolyamon szerezhetik meg a tanítói oklevelet.

A szeptemberi számban Horváth B. Kristóf ismerteti az első modern tanítóképző intézetek megalkotójának, De La Salle-nak munkásságát.

Az októberi számban Jankovits Miklós Imre Sándor szellemi portréját festi meg tanári működésének 40 éves fordulója alkalmából. Szeretettel és őszinte nagyrabecsüléssel gondolunk reá mi polgári iskolai tanárok is, hiszen értékes munkásságának egy jó részét a polgári iskolai tanárok képzésében töltötte. Kívánjuk, hogy áldásos nevelői munkásságát jó erőben folytassa még sokáig magyar hazánk javára.

Matzkó Gyula.

Die Mittelschule. (A hat osztályos német polgári iskola közlönye.) Nikolaus Maaßen tollából „A második háborús év küszöbén" c. alatt a következőket olvassuk. A „Die Mittelschule" a háború jegyében kezdi az 1941-es évfolyamát, s arra utal, hogy a most folyó küzdelem a tőke és a munka harca egymás ellen. A harc diadalmas befejezése után nagy alkotó munka fog a német birodalomban megindulni. Ebbe a munkába bele kell kapcsolódnia a német nevelésnek is, amint hogy a jelen háborús feladatba is bekapcsolódott. Háborús feladata az volt, hogy a lelkekbe elszántságot, győzelembe való hitet, s tetterekészséget öntsön. A legmagasabb katonai és állami vezetőtényezők is elismerték az iskola háborús jelentőségét, s hangsúlyozták az ifjúság alkotóképességét. Ez a néppolitikai feladat új nevelésügyi határozmányokban nyert kifejezést minden iskolafajra vonatkozólag.

A „Mittelschule" számára az 1940. év a beteljesülés éve. Először is beleillesztették a birodalmi iskolaszervezetbe, majd újrólajozták megkapta az őt illető új rendelkezéseket „Határozványok a középiskolai nevelés- és oktatás részére" cím alatt. Ezekben lefektették azokat az alapelveket és feladatokat, melyeket az iskolának teljesítenie kell. Az új rendelkezések a középiskolát (polgári iskolát) gyakorlati építő munka szolgálatába állítják. Hogy ez az iskolafaj már eddig is milyen erőfeszítéssel és milyen eredménnyel végezte feladatát, azt a legjobban a statisztika mutatja. E szerint a német Mittelschule-ba történt felvételek a múlt évhez képest 32.4 százalékkal növekedtek meg. Ez nyilvánvaló bizonyíték az iskolafaj szükségessége mellett s tanúja a bizalomnak, mellyel széles néprétegek az iskola iránt viselkedtek. Az új határozványokat a volt osztrák Hauptschule és a szudétai Bürgerschule iskolafajaira is kiterjesztették. A középfajú iskolák tanítószága nagy buzgósággal és nagy eredményességgel látott hozzá az új feladatok megoldásához. Az I.–II. o. részére áthasonulót tervet készítettek: hogy 1940 húsvétjára elérhessék az új célokat. A IV.–VI. o. részére átmeneti tervet készítettek, hogy 1941 húsvétjára minden szak elérje az új osz-

tálcélokat. Ezenkívül új tantervet készítettek, s az új feladat elvégzésére szükséges továbbképzést is munkába vették a hadiállapot dacára. Az új határozmányok szükségessé teszik a tanulmányanyag kiválasztását és új tankönyvek írását. Az I—III. osztály már el van látva új tankönyvekkel, a többi osztály 1941-ben kap új könyveket.

Rust birodalmi közokt. miniszter új változásokat helyezett kilátásba különösen a középfajú oktatásban. A keleti országrészek középfokú iskoláit (Hauptschule, Bürgerschule) három jellemvonás különbözteti meg a birodalmi Mittelschule-től 1. a kötelező oktatási jelleg, 2. a tandíjmentesség, 3. a kettős tagozódás, mely lehetővé teszi azt, hogy a IV. osztály elvégzése után a tanuló átléphessen valamely szakiskolába. Ez a tagozódás a tantervben jut kifejezésre, mert négy év után is egy befejezett egészet alkot.

A miniszter ezt a három jellemvonást a birodalmi iskolákra is ki akarja terjeszteni s így a német és az osztrák (szudetavidéki) középfokú iskolák legjobb és legegészségesebb jellemvonásait össze akarja olvasztani.

Az új államvezetés a középfajú iskolai nevelést olyan jelentőségteljesnek tartja, hogy nem akarja továbbra is függővé tenni a szülők akaratától és anyagi teherbírásától, hanem azt mindenképpen kötelezővé akarja tenni. Ennek a változásnak kihatása lesz a középfajú iskolákkal érintkező szomszéd iskolafajokra is és így maga után fogja vonni az egész iskolaügy átváltoztatását. A főkérdés itt az, miképpen kell ezt az összeolvasztást véghezvinni, hogy az javára váljék az egész iskolaügynek. Az iskola ugyanis szoros kapcsolatban van a hivatással, a jövő életpályával és így a nép erő-kifejtésével, alkotó képességével. Ezért olyan iskolaszervezetre van szükség, mely a népi erőket kifejleszti s a népi szükségletet biztosítja. Az arra érdemes tehetségeket ki kell fejlesztenie, a kedvező átöröklést mutató néprétegeket képessé kell tenni nagyobb gyermeklétszám létrehozására. Amennyiben pedig ennek a nevelési feladatnak útjában anyagi és gazdasági akadályok állnának, ezeket az állam tandíjmentesség biztosításával el fogja hárítani. A tehetségek kifejlődésének lehetőségét elő kívánja mozdítani, s ezáltal a középfokú iskolák alkotómunkáját s erő-kifejtését akarja biztosítani. Ki fogja kiküszöbölni a régi Hauptschule és Bürgerschule-nak azt a hibáját, hogy kiterjesztvén az iskolázást széles alapra, nivósüllyedést tett lehetővé. A birodalmi középiskolában az alkotóképességnek ilyen lesüllyesztését nem szabad megengedni. A középfokú oktatás szintjét mindenképpen fenn kell tartani. Ennek érdekében biztosítani kell: 1. szigorú tanulásiválasztást, 2. az iskola egységes felépítését, 3. a hatosztályos tagozódást, 4. sajátos és önálló oktatási formát 5. a kellő nivót, amit nem szabad lesüllyeszteni és 6. gondoskodni kell megfelelően képzett tanítószágról.

A német középiskola (polgári iskola) minden ellenállás ellenére is megállta helyét az életben, s alkotómunkája által kivívta az általános elismerést. A beharangozott új német középiskola (polgári iskola) is ilyen alkotóiskola lesz. Ezt a benne működő tanítótestületek felelősségteljes munkája és derekassága előre is biztosítja.

2. Ugyanebben a számban „*Prm*“ jelzéssel egy igen érdekes eszmefut-

tatást olvasunk. Címe: Az új nemzedék vagy az utánpótlás kérdése. Ez a kérdés soha sem volt oly égetően aktuális mint most. A kérdés az, hogy hogyan teremtsünk utánpótlást az egyes hivatások, életpályák számára. Ez a gond az összes „tanult” hivatásokat foglalkoztatja, különösen azokat, melyek magasabb képzést követelnek. Mindenfelől tartalékok után néznek, s azokat a parasztságnál és az iparososztálynál vélik feltalálni. Sőt dr. Neugebauer vizsgálatai szerint még a városi néprétegek sincsenek kimerítve. A legradikálisabb út az utánpótlás eredményes megoldására kétségtelenül az, amelyet Rust birod. közokt. miniszter választott. Terve szerint az elemi népiskolát elvégzett gyermekek egyharmadát a „Hauptschule”-ba kell áthozni, s így meg kell előttni az utat nemcsak a felsőbb gyakorlati pályák felé, hanem az „Aufbauschule”-n át a magasabb életpályák irányában is.

Az akadémikus életpályák terén még nehezebb az utánpótlás kérdése. Itt a tanulók száma 40 %-ra esett vissza. Az érettségizettek száma nem elegendő a hiányok pótlására. A német nép még rendelkezik tartalékok fölött s ezek az iparos- és parasztsztyályban találhatók. Itt még igen nagy számban vannak tehetséges gyermekek. Ezek közül ma Breslauban pl. csak 8.8% részesült főiskolai tanulmányokban. Állami támogatással ezt a számot lényegesen fel lehetne emelni.

Az utánpótlás kérdésével foglalkozik Rust miniszter is, s megállapítja, hogy főiskolai tanárok is szűken vannak. A gazdasági intézetek jobb fizetési lehetőségek nyújtásával elvonják a főiskolai tanárokat a tudományos életpályától; itt nem sokat segít az ideáлизmusra való apellálás. A diákok száma is csökkenőben van. Ezen csak az általa ajánlott s főtérített terv szerint lehet segíteni. A tehetségek előtt meg kell nyitni az utat. Ennek nem lehet akadálya a szülők szegény volta. A nemzetiszocialista állam ezekkel szemben tudni fogja a kötelességét. Itt csupán arra kell ügyelni, hogy a „Hauptschule”-val kapcsolatos terv keresztülvitelével ne süllyedjen az alkotóképesség nívója.

Jármái Vilmos.

H I R E K.

Jármái Vilmos az állami gyakorló polgári iskolában a német nyelv szakvezető tanára f. évi október hó 20-án, 51 éves korában váratlanul elhunyt. A megboldogultnak sok értékes tanulmánya jelent meg lapunk hasábjain. Kartársainak, növendékeinek, a szegedi pedagógusoknak és a magyar polgári iskolai tanárságnak osztatlan részvétele és mély fájdalomla kísértte el utolsó útjára a jeles pedagógust és nemeslelkű férfit.

A gyakorló polgári iskola új szakvezető tanára K. Bedekovich Lajos c. igazgató, a gyakorló polgári iskolában a történelem szakvezető tanára, lapunk érdemes munkatársa, teljes szolgálatának kitöltése után nyugalomba